

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Böteborgska Magazinet.

Torsdagen, den 1 Maji 1766.

Mer om Ossians verk. (Hörer til N:o 17.)

Vi nämnde Caledonierne sista gången. De woro egenteligen det folkslag, som bebodde westra delen af Skottland och des där, och de utbredde sina slægter, särdeles på Irländske kusterne. Berg-Skottarne kalla sig än i dag Cael, som beyder Celter eller Galer, och Don eller Dun är i Celtiska språket en bergshög. Så at Caledonier ej annat wil säga, än det höga eller bergs-landets Celter.

De Ängelske Druiders, eller den ypperste lärde Ordens, anseende förföll wid påh hundrade år efter Christi födelse. Men deras disciplar, Skalderne, hade särdeles inleg wid Hofwet och hos Scribsherrar. De kunde Papa en fullkomlig hjelte i deras versar, och sedan tillägga sin öfwerherre samma befriskning. De ringare fältherrar togo densamma til et mönster för deras upförande, och inöfwade sig efterhanden til den sumes höghet, som andas ut alla den tidens, men förnämligast Ossians, Faldestycken. Som Försten blef prisad af Skalderne, så täflade hans egne hjeltar med honom at likna hans äro-bild, och han beslitade sig at öfwergå sit folk i förtjenst, såsom han war öfwer dem i wärdighet. Herrarnes efterkommander, eller de som wille från dem leda sin härkomst, hörde med sågnad sine förfäders äreminnen: Skalder blefwo brukade at förtälja poemerna å ny, och at sjunga om sine patroners förknippelse med så lofwärde män. Med tiden höll hwar och en förnäm en Skald i sit hus, och den tjensten blef på slutet ärtelig. Således kommo desse poemer, rörande husets förfäder, at öfwerlemmas från slägte til slägte: de uprepades wid högtideliga tillfällen inför hela sällskapet, och städse hade Skalderne därpå affeende til sina nya Faldestycken. Detta bruk råckte närmil wåra tider. Hwar hus gaf sig då at lägga på minnet, eller at frifwa upp, de af Skalderne författade Verser, och bygde på denna grundwal sine långsådga-tal. Lärre inuti nu warande hundra-tal har smaken för långa äre-räkningar, och äregierig lyfnad i gamla senger, märketligen aftagit ibland

Berg- Skottarne; de hafwa nu lært sig efterhanden at må wäl genom handel och handaflögd, och fastän länkesäten hos dem blifwit förändrade emot förr, har doch en ogemet höflighet emot trämmande ännu bestånd, wänflap holles dyggelig, hand däremot följes mindre blindt än seddön.

Jag går förbi de historiska underrättelser, som Ossian gifwer anledning til. Utiswären har merendels anført dem i sina afhandlingar öfwer detta werk, hwilket han lätit trycka uti 2 prydeliga quarter i London, år 1762 och 1763. Härwid kan man äfwen påminna sig, om så behagas, hwad jag i Göteborgska Weckobladet förledet år på sidan 401 omwört.

Wi se tekn hos Ossian därtill, at man förestälte sig belöningar och straff efter döden. De som upfört sig med dygd och mannamod i lifstiden, ändgos med glädje uti förfädernes moln-beräcke salar: hwar fick där sit säte högre upp eller lägre ned, efter som han gjort sig här ansedd i tiden. Läga, försagda och welfiga själar försagades wida från detta sansfund, til at stryka omkring i alla windar och desemellan sunka i pölen. De aflednes andar fladdrade i sina moln, häfst öfwer bergen i deras hembygder. Deras nögen och göromål woro nu desamme, som i deras förra lif. Audarne kunde och updröra stormar, och slögo uti wäder-isen från det ena landskapet til det andra, at se sit folks långwäga äfwenlyck; de hwistade til lefwande wänner, hwad dem förestod i händelsen af wigtiga faror, och förnöjde dem utandes med de sätaste samtal i tysta drömar. Dwinfolkens andar behöllo samma skönhet, som de ägde förut, och såsom de yngre Skalder utpryde saken, syntade de sig uti windarnes sköte med et sagta stridande, såsom sol-strålarne på bergen eller regn-bogen i strömar, från ena stället til det andra.

Efter Macphersons mening, skal Ossian hafst affeende på wår Oden, då han ofta talar om Loda och des ande; des salar; des gentjudande salar; des mäktige sten som hörde, hwad man bad om; des krets; des trä som sola ket slog på med et spjut, til at inhemta den här residerande andens gudaswar; tre mossbewurne stenar woro där, en ström som stumade sig i sarten; omkring dem, högt öfwan, stod förfärligt och hopwickladt Lodas mörk-röda moln, från hwilkets topp en ande forade framåt, half-synlig af den fluggiga roken; han upgaf stundom sin röst midt uti brusande strömen. Efter en annan gång målar Poeten så: „På flögstoppen står det dimbiga Loda, männisjo-andars hus. På ändan af des molnklädda sal, böger swärdens herre sig ned framåt. Hans gestalt wisar sig dunkelt, midt uti hans wägiga moln. Hans höggra hond är på hans sköld: i hans wenstra, är den half-öfnliga härpan. Taket på hans förfärliga sal är utmärkt med natt-eldar.“ Efter förestället

Ossian

Ossian såg bilden på detta sätt, då han berättar om Cuchullins krigstog emot Swaran: „Han tufade, under sina wapns brakande, lit lodas försträckte ge ande, då den kommer uti et gny af tusende stormar och flakar sättslag uti sina ögon. Han såter uti et moln öfver Lochlins höar, hans wäldiga hand är på hans hjärd och windarne lösta hans lågande hårlockar.“ Hr. M. jämnar denna gräseliga bilden med den, Homerus infört om Mars, i 7 boken af Illias.

Ju owineligare meningar en religion byser, ju snarare wänjes en tänkande och hurtig sjal därwid. Den ledsnar först at höra dälliga stäl, som emedan de bliwit konstlade på sinnens och förnufts befostrnad, kunna ej utan herfighet försvaras; och den förledes sedan lätteligen til rent atheisteri och all religions förnekelse i hjertat. Italien har ädragit sig mistankar härwid: men detta lemnas därhän. Singals och Ossians sinnetlag för den tidens widspelsse at öfretka en så swag Gud, som ej kunde försvara sig li emot en människja, förråder sig därigenom, at den senare prisar den föres mandom at hafwa i formelig kamp öfwerwunnit Guden och huggit honom i tu. Männe det kan anses för annat, än den starkaste satyr emot en så swag religion? Det heter så:

„Du nattens sou! wil härifrån: kalla fram dina windar, och fly. Hwi kommer du, i min närwarelse, med dina fluggiga wapn? Fugtar jag din döstra gestalt, du sngge lodas ande? Swag är din moln-Pöld: wannagtigt är der lust-rekner, dit hjärd. Blåsten wicklar dem tilsamman, och du self försvinner. Fly från min närvaro, fly.“

„Iwingar du mig ifrån mit rum? swarade den iholiga rösten. Foltet bugar sig för mig. Jag hwälfwer striden i de rastes fält. Jag ser på foltflaen, och de förswinna: mine näsborrar utösa dödens blåst. Jag ser ut på windarne: owädren äro framför mit ansigte. Men min boning är lugn öfwer molnen; min hwilas fält äro lustige.“

„Blif då i dina lugna fält, sade Singal, och glöm mig. Stiger jag upp ifrån mine kullar inuti dina parker? Möter jag dig med spjut i dit moln, du lede lodas ande? Swarföre snyswas du då at Singal? Skulle windens söner fråma Konungen af Morven? Nej, han känner deras wapns wannagt.“

„Fly til dit land, swarade gestalten: tag winden och fly. Blås-wädren äro i hålan af min hand: stormens fart är min. Fly til dit land, Comhals sou, eller kån min lågande wrede.“

„Han upstode högt sit mörka spjut, och framböade sin försträckeliga långb. Men Singal steg fram och drog sit hjärd: ståtets glimande wåg surrade ge-

nom den dystre anden. Gestalten föll sönder och samman uti luften; såsom en röt-stod, hwilken står ifrån en halft utsläckt ugn och fördelas af pilten med en kapp." m. m.

Männ, som annars welat utmärkas med hederliga tankar, kunde icke lysa så wilddimnadt föragt emot en werkeligen erkänd gud, at om de tänkt, det wore et sådant anfall mögeligt, de då solat wäga at verkställa det. Det hade twifwelsutan varit den grofwaste fräckhet, at på sådant sätt förgräpa sig emot et wäsende, som de höllo för gud. Slutet härnäst.

Stads-Nyheter.

Inkomne äro Skepparne Jacob Thöl ifrån St. Ybes med salt, William Hof ifrån Widdelburg med barlast, och Petter Holm ifrån St. Ybes med salt.

Utgångne äro Skepparne Yars Tigerman til Nantes med järn- och trä-waror, Petter Åkerstedt til St. Ybes med barlast, George Shepherd til Dundie, Jöran Smitt til Aberdeen, och Robert Craige med järn och bräder.

Små Kyrko-tidningar.

I Kronhus-Församlingen födde 3 barn: Wiade Wolontewen Jonas Höl och Jungfru Maja Stina Åsp; Soldaten Ewen Wahlbo och des trolofwade Fästegwinna Elin Nofsödter: Döde en Soldat, af feber; och 2 barn, af slag.

Kundgörelser.

Twå tredjedels Skatte-Gräse-hemmanet, Sannå, beläget i Norra Halland, Walda Pastorat, sin sjerding wäg ifrån Göteborg, med god och wacker åbygnad, samt trädgård, ågorne, med sten gårdesgård ompagnade, är til salu: den som är sinnad, samma ägendom at handla, kan widare underättelse erhålla hos Herr Capitain Tallberg i Wafshugget.

I morgon, som är den 2 Maji, kommer på Stadens Auktions-Kamare at försäljas et liter parti Pommeriska arter, hwaras prof wid Auktionen upwisas.

Likaledes blifwer, förenämde dag klockan 10 föremiddagen, på Stadens Auktions-Kamare, et parti godt Stralsunder malt til den mestbjudande försaldt, och warder profwet därstädes upwisat.

Emedan et spegel-bord, med bildhuggare werk försedt och ägta förgylt, såsom och en hop skilderier, alle af Herr Dyra's hand utarbetade, af den ordsat ej kunnat förpättras på den i Göteborg. Spion utfare dagen den 28 April, at årtillige ålundat belä samlingen komplett: så har med denna löstning kommit at ske anstånd til i morgon, som är fredagen, kl. 12, då densamma oförsummeligen skal för sig gå på Børsen; afwen behagade de, som gifwit sin åkundan tillåna, at på Spverenskommet sätt wilja härnäst deltaga, komma på samma tid tillstädes, hetswe eller genom Commissionaire, och försäkra sig om sin rätt.